

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

Neodvisen dnevnik zastopajoč interese slovenskega delavstva.

"WE PLEDGE ALLEGIANCE TO OUR FLAG AND TO THE REPUBLIC FOR WHICH IT STANDS; ONE NATION INDIVISIBLE WITH LIBERTY AND JUSTICE FOR ALL."

THE ONLY SLOVENIAN DAILY BETWEEN NEW YORK AND CHICAGO THE BEST MEDIUM TO REACH 180,000 SLOVENIANS IN U. S. CANADA AND SOUTH AMERICA.

VOLUME IV.—LETO IV.

CLEVELAND, O. PONDELJEK, (MONDAY) FEBRUARY 14th

ST. 37. (No.)

Single Copy 3c.

Entered as Second Class Matter April 29th, 1918, at the Post Office at Cleveland, O. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Posamezna številka 3c.

NEMCI BODO V LONDONU STAVILI PROTI-PREDLOGE.

150.000.000.000 MARK JE NAJVIŠJA SVOTA, KI JO MORE PLAČATI NEMCIJA. TAKO SE GLASI SKLEP NEMŠKEGA KOMITETA.

Berlin, 12. feb. — Nemški finančni minister dr. Wirth je v svojem govoru, ki ga je imel pred bremensko trgovsko zbornico, izjavil, da Nemčija ne bo poslala na konferenco v London svojih delegatov z namenom, da bi se jim diktiralo. Velika ekonomska vprašanja se ne da jo rešiti na tak način, je dejal dr. Wirth.

"Pripravljeni smo storiti vse, kar je v naši moči," je nadaljeval dr. Wirth, "ker čutimo, da smo pod moralno obveznostjo, da pomagamo pri rekonstrukcijskem delu in šli bomo v London, da stavimo naše lastne odškodninske pogoje.

"Časnikarska poročila v tem pogledu so netočna. Naša ponudba ne bo majhna. Narod se mora naučiti spoznati, da ono, kar bomo nudili, se ne bo dalo dobiti iz našega narodnega bogastva, temveč moralo se bo pridobiti z našim delom. Pod temi okolščinami pa nastane vprašanje, da-li moremo ohraniti vse sadove revolucije.

"Delo se bo moralo organizirati v velikem obsegu, in kar komo predlagali bomo morali tudi izpolniti."

Z ozirom na Združene države je dejal nemški finančni minister: "Amerika tudi ne more ostati samo opazovalka, kadar se zberejo okrog ene mize ekonomske sile vsega sveta. Vsi načrti ostanejo le prazne teorije, dokler se ne pripravi na sodelovanje ves ekonomski svet."

Berlin, 12. feb. — Reakcionarni list Deutsche Allgemeine Zeitung objavlja v današnji številki poročilo o nemških predlogih, dobljenih iz merodajnih virov, ki se jih bo stavilo na londonski konferenci.

"Finančni minister," pravi ta list, "je dal na stran vse drugo delo, da pripravi protipredloge, ki se jih bo stavilo v Londonu. Kabinet je prišel do zaključka, da svota 150.000.000.000 mark je največ, kar je Nemčija v stanu plačati. Podalo se bo podroben proračun, ki bo utemeljil vzroke, ki so dovedli do tega zaključka. Plačevalo se bo na obroke in sicer 30 let.

"Ti protipredlogi bodo najprej poslani v Pariz z vprašanjem, da-li se jih bo skupno z načrtom, ki je bil sprejet na zadnji pariški konferenci, sprejelo kot bazo za nadaljna razmatranja v Londonu.

"Ako Pariz na naše vprašanje odgovori nikalno, tedaj ne bomo sprejeli povabila za londonsko konferenco, kajti taka konferenca bi bila isto kot diktiran sporazum, katerega pa Nemčija ne bo podpisala. V takem slučaju sploh ne bo londonske konference.

"Najbrže bo prišlo do tega, da se bo Nemčija obrnila na Ameriko, da posreduje med njo in zavezniki. Ako bi se ententa zopet poslužila sile ter zopet zasedla nemško ozemlje, tedaj bo Nemčija tako akcijo smatrala za vzrok vojne, ki bi avtomatično uničil versaillesko pogodbo. V tem slučaju pa bi posredovala Amerika, da prepreči novo evropsko vojno.

"Nemčija upa, da ententa ne bo preprečila londonske konference z negativnim odgovorom, in da se bo konferenco odložilo do srede meseca marca, ko se je bo nastopu Mr. Hardinga vdeležila najbrže tudi Amerika."

Naselniške ladje se bo razkuževalo.

New York, 12. feb. — Zvezne in mestne oblasti v New Yorku so odredile, da se mora najstrožje izpolnovati vse navedbe glede razkuževanja naselnic in ladij, na katerih prihajajo naselniki in Zdržene države. Vzrok temu je ta, ker se oblasti boje, da bi naselniki zanesli v deželi tifus in druge nevarne bolezni, ki so jako razširjene po raznih krajih, iz katerih prihajajo tujezemci.

Sedaj se je odredilo, da se mora ob vsaki vožnji fungirati ali razkužiti vse one parnike, ki prihajajo iz azijskih, japonskih, malajskih, afriških, azorskih, kanarskih, južno ameriških in tudi sredozemskih pristanišč, v številni

one, ki prihajajo iz Trsta in Carrigra.

Mestna zdravstvena uprava je danes poslala na Ellis Island 25 zdravstvenih inšpektorjev, ki bodo natančno pregledali vse novo-došle. Danes je bilo poslanih na Ellis Island tudi 50 policistov, da so držali naseljence v vrstah, ko so odhajali s parnikov, ki so jih prevažala z Ellis Islanda.

Na Ellis Islandu se je napravilo posebno postajo, na kateri se morajo vsi naseljenci podvreči jako strogemu izčiščenju uši in umazanije, tako da se ne bo bati, da bi zanesli v Ameriko kake bolezne bacile, ki bi lahko povzročili širjenje tifusa ali kake druge epidemične bolezni tudi v dotičnih krajih, kamor so naseljenci namenjeni.

Washington, 12. feb. — Državni

Sklep miru med Rusijo in Poljsko odložen.

Riga, 12. feb. — Več mirovnihih delegatov, ki se nahajajo tukaj, se izjavlja, da se sklep mirovne pogodbe med Rusijo in Poljsko odložilo najbrže do marca ali pa še kasneje.

Poglavitni vzrok za to odlaganje tiči v tem, ker med ruskimi in poljskimi delegati ne more priti do sporazuma z ozirom na svoto, ki naj bi jo plačala Rusija Poljski.

Poljaki zahtevajo od Rusije 72.000.000 zlatih rubljev, medtem ko so boljševiki pripravljeni plačati samo 25.000.000 rubljev.

Toda navzlic temu nesporazumu nečejo niti Poljaki niti Rusi, da bi prišlo do razbitja konference, in prizadeva se pričeti z dogovori glede železniškega vprašanja.

Dve izmed štirih komisij mirovne konference sta skončali svoje naloge in sta prenehali z zborovanjem. Pogoji glede talnikov in beguncev so sprejeti ter pripravljeno za podpis. M. Joffe, načelnik boljševiške mirovne delegacije se je v tem oziru že obrnil na načelnika poljske mirovne delegacije, M. Dombiskija, toda ta še ni podal svojega odgovora. Mirovna pogajanja tekom preteklega meseca so se popolnoma prenehala.

Peking, 12. feb. — Nepotrjena poročila, ki so došla semkaj, pravijo, da je četa Rusov in Mongolcev, katerim poveljuje baron Šternberg, zasedla mesto Urga. Brezlična zveza z Urgo je bila pretrgana že 3. februarja. Takrat je bilo poročano, da je mesto pod topniškimi ognjem. En Amerikane in dva Angleža sta, kot se veruje, še vedno v Urgi.

Manila, 13. feb. — Pred par dnevi je bilo poročano, da so bili napadeni v Vladivostoku tamkaj se nahajajoči ameriški mornarji. Sedaj prihaja poročilo admirala Strausza, poveljnika ameriške azijske mornarice, ki pravi, da so bili napadenci Rusi, in da je bil namen napada najbrže roparski.

Mornarji so se vračali na svoj parnik z obiska v nekem bližnjem distriktu, ko jih je ustavila skupila bivših carskih častnikov, ki so se začeli Amerik. najprej prerokati, nato pa so začeli nanje streljati in jih hoteli ropati. Dva izmed ameriških mornarjev sta bila pri tem ranjena. Ruska policija je aretirala nekaj civilistov, o katerih se misli, da so v zvezi s tem napadom. Incident nima nikakega političnega pomena.

STRELJANJE NA AMERIKANCE V VLADIVOSTOKU.

Manila, 13. feb. — Pred par dnevi je bilo poročano, da so bili napadeni v Vladivostoku tamkaj se nahajajoči ameriški mornarji. Sedaj prihaja poročilo admirala Strausza, poveljnika ameriške azijske mornarice, ki pravi, da so bili napadenci Rusi, in da je bil namen napada najbrže roparski.

Mornarji so se vračali na svoj parnik z obiska v nekem bližnjem distriktu, ko jih je ustavila skupila bivših carskih častnikov, ki so se začeli Amerik. najprej prerokati, nato pa so začeli nanje streljati in jih hoteli ropati. Dva izmed ameriških mornarjev sta bila pri tem ranjena. Ruska policija je aretirala nekaj civilistov, o katerih se misli, da so v zvezi s tem napadom. Incident nima nikakega političnega pomena.

Mornarji so se vračali na svoj parnik z obiska v nekem bližnjem distriktu, ko jih je ustavila skupila bivših carskih častnikov, ki so se začeli Amerik. najprej prerokati, nato pa so začeli nanje streljati in jih hoteli ropati. Dva izmed ameriških mornarjev sta bila pri tem ranjena. Ruska policija je aretirala nekaj civilistov, o katerih se misli, da so v zvezi s tem napadom. Incident nima nikakega političnega pomena.

DAVEK NA SAMCE IN SAMICE.

Topeka, Kas., 10. feb. — Pred državno zakonodajo v Kansasu se nahaja predloga, glasom katere bi moral vsak samec in samica preko 21. leta plačati \$10 davka.

vni department je na vse ameriške konzule v Italiji poslal obvestila, da ne podajo zdravstvenih dovoljenj nobenemu parniku, ki odhaja iz katerega izmed italijanskih pristanišč, dokler se ne podredi vsem ameriškim zdravstvenim navedbam proti razširjenju tifusa.

Boji na Irskem.

Dublin, 12. feb. — V boju med sinfajnovci in policijo, ki se je vnel pri Clondrohid mostu, je bil ubit en možki.

Pretekli večer so sinfajnovci vzpizorili napad na polic. stan v Elphinu. Policija je vzdržala napad vso noč, in bil ni nihče ranjen, akoravno so se napadenci posluževali eksplozivnih snovi.

Bantry, 12. feb. — Sinoči okrog polnoči se je navalila na policijski stan v Dreamolegu četa sinfajnovcev, ki je šla okrog 350 oseb. Posadka se je postavila v bran ter je s pomočjo pomožnih čet odbila napad.

Eden izmed policistov je bil v boju ranjen. Policijsko poslopje in bližnje hiše so vsled streljanja hudo, poškodovane.

Cork, 12. feb. — Tekom napada, ki je bil vzpizorjen na neki potniški vlak blizu Mill St. postaje, je bil ubit en vojak, več pa je bilo ranjenih. Napadenci, katerih je bilo okrog sto, so vzpizorili napad na vlak, na katerem se je nahajalo okrog 30 vojakov, od obeh strani. Ranjeni vojaki so bili odpeljani v vojaško bolnišnico v Corku.

London, 12. feb. — Neka brzjavka, ki je bila objavljena v Evening News, pravi, da je v mestu Quenstownu povzročilo med ljudmi precejšnje razburjenje ohiški vojaške čete pri ameriškem konzulu. Vojaki so baje odnesli iz konzulata več usnjatih vreč. Poznejša poizvedovanja pri ameriškem konzulu pa so dokazala, da je bilo poročilo popolnoma neutemeljeno.

Colby zavrača nemške trditve.

Washington, 12. feb. — Državni tajnik Colby se je danes izjavil, da so poročila o vprizarjanju grozodejstev od strani črnecev, ki jih ima Francija v nemškem zasedenem ozemlju, rezultat velike nemške propagande proti Franciji.

Nocoj je objavil senator Spencer tozadevno pismo tajnika Colbyja, v katerem se odgovarja na proteste, ki so bili poslani ameriški vladi, češ, zakaj dopušča, da se nahajajo v zasedenem nemškem ozemlju francoske kolonijalne čete. Ameriški državni department pa pravi, da v zasedenem ozemlju sploh ni nikakih črnih čet.

"Ameriške avtoritete v renških pokrajinah izjavljajo, da poročila o grozodejstvih nimajo svojega izvora v zasedenem ozemlju, temveč v Berlinu, "pravi pismo tajnika Colbyja.

Colby pravi dalje: "Tozadevna poročila imajo na sebi znake propagande proti Franciji. Da je to njih resnični namen, je razvidno iz tega, da jih v Združenih državah pridobijo povečini le nemški časopisi."

Senator Spencer pravi, da vsi zaključki državnega departmenta temelje izključno le na izpričevanju ameriških vojakov in častnikov, ki se nahajajo v porenskih mestih, kjer so bila baje vprizarjena tozadevna grozodejstva.

Kot se izjavljajo Amerikanci, je Francija takoj po prvih pritožbah odpoklicala vse sengalske čete, da pa se nahaja v zasedenem ozemlju še nekaj algijskih, maroških in arabskih čet, proti katerih obnašanja pa se celo Nemci niso nikdar pritoževali.

Anglija je prosila za preklic dolgov.

Washington, 12. feb. — Eden izmed članov senatsnega odseka za zunanje zadeve se je danes po konferenci, na kateri je bil navzoč tudi zvezni zakladničar Houston, in na kateri se je razpravljalo stališče Združenih držav z ozirom na tuje dolgove, izjavil, da se je od strani Anglije več kot enkrat sugeriralo, da se dolg Anglije napram Združenim državam izbrise. Konferenca senatsnega odseka je trajala dve uri.

Clani odseka pravijo, da je Houston potrdil vest, da je Anglija tudi formalno predlagala izbrisanje njenih dolgov, da pa je ameriška vlada tozadeven predlog odklonila. Prvo tozadevno izjavo je kot znano pred kratkim podal v javnost angleški finančni minister J. Austen Chamberlain.

Nekateri izmed senatorjev so se izjavili, da je bilo ravnanje tajnika Houstona v tem oziru čisto pravilno. Houston je izjavil, da je ravnal zakonitim potom ter odredil, da se je zavezniške zadolžne certifikate zamenjalo za note, ki določajo izplačevanje na dolge obroke.

Tajnik je pričital pred komitejem dolgo poročilo, v katerem je podal natančne podatke z ozirom na vsa ameriška posojila, in z ozirom na sedanji status zavezniških dolgov.

London, 12. feb. — Nocoj bosta razpravljala Lloyd George Lord Geddes, angleški poslanik v Zedinjenih državah, vsa najvažnejša vprašanja, tikajoča se odnošajev med dvema največjima svetovnimi silama, Združenimi državami in Anglijo. Posvetovanje se bo vršilo v mali vasi Chelquers, ki se nahaja nedaleč od Londona, in kjer ima Lloyd George svoj dom.

Sir Auckland Geddes bo odpotoval nazaj v Washington v torek. Brez dvoma je, da bo prvo izmed vprašanj zavezniški vojni dolg, in pa predlog Francije, da se preklicajo vse mednarodne finančne obligacije, ki so bile napravljene tekom vojne. Kot se govori, Lloyd George še ni izgubil upanja, da se bo našla pot, po kateri bo mogoče olajšati finančno breme Anglije.

PADEREWSKI NE BO VEČ. IGRAL.

New York, 13. feb. — Danes je dospel semkaj na parniku "France" Ignacij Paderewski ter ustmeno potrdil prejšnja poročila, da ne bo nikoli več nastopil v javnost kot umetnik igranja na klavir. "Igranje klavirja je zaključeno poglavje mojega življenja," je dejal Paderewski, "toda kasneje se morda posvetim pisanju ekladb." Paderewski je t? kom zadnjih pet let posvetil ves svoj čas političnemu delovanju, katerega sled je opaziti na njegovem obrazu in osivelih dolgih lasih. Paderewski, s katerim se na haju tudi njegova žena, bo ostal par dni v New Yorku, nato se bo podal v Pittsburg, kjer bo na praznik Washingtonovega rojstnega dne govoril na nekem poljskem zborovanju; iz Pittsburga bo odpotoval direktno na svoje posestvo v Californiji, kjer bo ostal do nedoglednega časa, da si odpohjeje. Paderewski je bil rojen leta 1860, in je večji del zadnjega četrstoletja preživel v Ameriki, kjer si je s svojim igranjem ustvaril veliko bogastvo, katero pa je tekom svojega političnega delovanja skoro popolnoma potrošil.

Lloyd George-ova vlada na preizkušnji.

London, 13. feb. — V torek bo Lloyd George v družbi kralja Jurija, kraljice Marije, prestolonaslednika princa Wales in vojvode Yorka otvoril novo zasedanje parlamenta, ki se obeta izkazati za preizkušnjo, da-li bo sedanja koalicijska vlada Lloyd Georgea ostala še tudi znanprej na krmilu.

Na programu parlamenta so med konstruktivnimi predlogami najvažnejše: predloga za novi proračun, načrti za varovanje domače industrije proti tuji kompeticiji, da se prepreči prevelik uvoz tujega blaga, odzravitev denarnega vprašanja, problem brezposelnosti, potom konstrukcije javnih naprav, ustvaritev irskega parlamenta v soglasju s predlogo za samoupravo Irske in pa reforma višje ali takozvane gosposdske zbornice.

Govori se, da bo Lloyd George pobil vladne kritike, ki ga obtožujejo trošenja, s tem, da bo predlagal vladni proračun, glasom katerega naj bi celotni vladni stroški znašali 950.000.000 funtov šterlingov. Splošno se pričakuje, da se bo predlogo za irsko samoupravo izvedlo prvi torek v aprilu. Kot izgleda sedaj, se bo vlado stvorilo le v provinci Ulster, in angleški kraljevi namestnik na Irskem in pa ministar za Irsko bosta imenovala zastopnike, ki bodo vršili dolžnosti rednega parlamenta toliko časa, da se boji na Irskem poležejo, narkar se bo poskusilo izvesti predlogo za samoupravo tudi po južnih pokrajinah Irske.

Irska, ki je pred vojno smatrala dosego samouprave za višek svojih zahtev, se danes jako malo briga za tozadevno predlogo, ki jo je sprejel angleški parlament ter zahteva popolno neodvisnost. V poslanski zbornici bosta zagovarjala Ligo narodov Lord Grey in pa Lord Robert Cecil. Onadva bosta vodila tudi boj proti irski in finančni politiki Lloyd George-ove vlade, in pričakuje se, da bosta imela za sabo precej močno skupino mlajših poslancev.

ODISEJA 3000 BEGUNSKIH. DRUŽIN.

Ameriški Rudeči Križ je dobil zanimivo poročilo iz Dubrovnika o pomoči dani 300 begunskim družinam iz Srbije, ki so se po šestletnem prisilnem romanju po svetu končno srečno vrnile v svoj domači kraj, v Negotin pri Beogradu. Izmed mukopolnih doživljajev beguncev svetovne vojne je njih zgodovina vendar še najzanimivejša in se čita kot kak roman.

Vojna in revolucija je podila to nesrečno skupino srbskih beguncev, večinoma ženske in otroci, iz domače grude preko Evrope in Azije kar do Vladivostoka. Ko je vojna izbruhnila, so se te družine izmaknile iz bojne fronte v notranjost Srbije, upajoč da se vojna hitro konča in se na to povrnejo v svoje domove. Ali nemška invazija je uničila njih nade in l. 1915 so pobegnili na Rumunsko. Ampak tudi tukaj niso begunci našli odpočitka, kajti nemška invazija jih je prepodila na Rusko. Tu se je še le začelo pravo trpljenje, kajti prvič nemški naval in pozneje razne faze ruske revolucije so jih podile čim dalje bolj v notranjost preobširne Rusije. Tako so se

dobesedno dalje in dalje pomikali od doma. Tožilo se jim je po zapa du, ali usoda jih je podila vedno dalje proti vzhodu.

Končno, po šestih letih nepopisne bede so dospeli preko Sibirije v Vladivostok. Pacifik je zaustavil njih daljno pomikanje proti vzhodu; Nahajali so se v tujem mestu, tisočero milj od svojega kraja, brez nikakega upanja v povratek, zbegani lačni in nagi. Tedaj jih je Ameriški Rudeči Križ našel in vzel pod svoje okrilje. Preskrbel jih je s hiano in ablačilom in ukrenil potrebno za hiter povratek v domovino. Dočim je trebalo šestih let za njihovo potovanje iz Negotina Vladivostok je potovanje nazaj znašalo le par tednov. Ladija jih je izkrcala v Dubrovniku, od koder so se srečni in v dobrem zdravju podali v Meko svojega omanja — v domači kraj, Negotin.

Miss Neely bo morala pojasniti "izgubo" spomina.

Državni prosekutor Stanton se izjavlja, da bo danes, ko se bo nadaljevala obravnava proti sodniku McGannonu, zahteval, da Miss Neely poda vzroke, ki jo navajajo, da ne mara ponoviti izpričevanja proti sodniku McGannonu kot je storila pri prvi obravnavi.

Stanton hoče, da javno pove razloge, vsled katerih se boji, da bi jo ponovitev njenega prvotnega izpričevanja spravilo v sramoten oziroma kriminalen položaj.

Stanton in pomožna državna pravdnika Casidy in Thobabena sta v soboto in včeraj skušala najti avtiritativne razloge v podporo zahtevi sodnikovega odvetnika Boyda, da se izpričevanje Miss Neely izbrise iz sodnega zapisnika.

Stanton in pomožna pravdnika bosta zahtevu utemeljevala na ta način, da je Miss Neely s svojim prvotnim izpričevanjem izgubila pravico, na podlagi katere ne mara izpričevati sedaj, in da mora potemtakem pojasniti, zakaj ne more izpričevati, ali izpričevanje ponoviti.

Zahteva obtoženčevega odvetnika Boyda, da se njeno izpričevanje tekom sedanje obravnave izbrise iz zapisnika, temelji na trditvi, da je državna prosekucija vprašanja z ozirom na prizadete izgubila pravico staviti ji kake točke, potem ko je ona enkrat odklonila odgovoriti na stavljen vprašanja.

Miss Neely bo danes zjutraj zopet poklicana na izpričevanje, in potem ko bo odvetnik sodnika McGannona, William H. Boyd, zahteval, da se njeno izpričevanje izbrise iz sodnega zapisnika, se bo razvila besedna bitka med državno prosekucijo odvetnikom obtoženca.

Prosekutor Stanton včeraj ni maral izjaviti, koliko prič bo državna prosekucija še poklicala na izpričevanje, toda razumeti je dal, da bo prosekucija v teku enega ali dveh dni končala s predložitvijo svojih argumentov.

Odvetnik Boyd je dal včeraj razumeti da bosta prvi priči ki ju bo poklicala obramba na izpričevanje, Mrs. E. Du Rocher in njen mož, ki sta že pri prvi obravnavi izjavila, da sta videla sodnika McGannona, ko je na E. 9th St. in Euclid stopil iz avtomobila.

dobesedno dalje in dalje pomikali od doma. Tožilo se jim je po zapa du, ali usoda jih je podila vedno dalje proti vzhodu.

Končno, po šestih letih nepopisne bede so dospeli preko Sibirije v Vladivostok. Pacifik je zaustavil njih daljno pomikanje proti vzhodu; Nahajali so se v tujem mestu, tisočero milj od svojega kraja, brez nikakega upanja v povratek, zbegani lačni in nagi. Tedaj jih je Ameriški Rudeči Križ našel in vzel pod svoje okrilje. Preskrbel jih je s hiano in ablačilom in ukrenil potrebno za hiter povratek v domovino. Dočim je trebalo šestih let za njihovo potovanje iz Negotina Vladivostok je potovanje nazaj znašalo le par tednov. Ladija jih je izkrcala v Dubrovniku, od koder so se srečni in v dobrem zdravju podali v Meko svojega omanja — v domači kraj, Negotin.

"Enakopravnost"

IZHAJA VSAK DAN IZVEMŠI NEDELJ IN PRAZNIKOV
ISSUED EVERY DAY EXCEPT SUNDAYS AND HOLIDAYS

Owned and Published by
THE AMERICAN-JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
Business Place of the Corporation: 6418 ST. CLAIR AVE.
SUBSCRIPTION RATES:
By Carrier ..... 1 year \$5.50, 6 mo. \$3.00, 3 mo. \$2.00
Cleveland, Collinwood, Newburgh by mail..... 1 year \$6.00, 6 mo. \$3.50
3 mo. \$2.00.
United States ..... 1 year \$4.50, 6 mo. \$2.75, 3 mo. \$2.00
Europe and Canada ..... 1 year \$7.00, 6 mo. \$4.00
POSAMEZNA ŠTEVILKA 3c SINGLE COPY 3c

Lastuje in izdaja za
Ameriško-Jugoslavanska Tiskovna Družba.
6418 ST. CLAIR AVE. Princeton 651. 6418 ST. CLAIR AVE.
Za vsebino ozlasov ni odgovorno ne uredništvo, ne upravljanje.
CLEVELAND, O. PONDELJEK, (MONDAY) FEBRUARY 14th

104

RAZPAD AVSTRO-OGRSKE MONARHIJE IN NJEGA POSLEDICE.

Nedavno nas je nekdo precej ostro oštel in nas počul, da ni lepo od nas, ako nespoštljivo govorimo o pokojni Avstriji in njenih bivših vladavcih. Pozival nas je, naj le primerjamo, kako je bilo pred vojno in kako je danes! Po njegovem je največja nesreča za naš narod ta, da ni več Avstrije. Pri nas so sicer redko sejani ljudje, ki ne morejo pozabiti nekdanjih časov in "dobrih" vladarjev, vendar jih je nekaj.

Naj jim pojasnimo nekoliko, zakaj sodimo mi drugače! In to ne le za našega jugoslovanskega, ampak tudi s spošno-evropskega stališča.

Ljudje, ki silijo nazaj v nekdanje čase, kale vid: ukoreninjena čustva, predsodki, nezadostno poznavanje resničnih razmer in pa nerazumevanje zgodovinskega razvoja in gospodarskih zvez in stikov. Če hočemo pravilno in objektivno soditi, moramo predvsem odgovoriti na vprašanje: je-li razpad avstro-ogrske monarhije koristen za evropsko blaginjo; se-li vsled tega poveča ustvarjalna sila Evrope in njena zmožnost za proizvodnjo? Kajti od tega je odvisna mednarodna konsolidacija in s to je v zvezi svetovni mir. Dokaj zanimivo bi bilo, ako bi mogli že danes sestaviti uradno statistiko, ki bi primerjala delovanje in vspehe bivše monarhije z delovanjem in vspehi držav naslednic na vseh poljih materialnega in duševnega snovanja v teh dveh letih in — to treba posebno poudarjati — ob najtežavnih razmerah, ko se te nove države še le urejajo. Taka statistika bi že sedaj kazala velik napredek. Jugoslavija je n. pr. kljub vsej neurejenosti razmer že uvedla najmodernejši volilni red; je postavila temelj strogo demokratičnemu ljudskemu zastopu in si zagotovila veljavo našemu narodu v mednarodnem življenju. Se-li je kedaj toliko govorilo o Slovencih in Hrvatih, ko je šlo za urejanje ali preurejanje razmer med narodi in državami — kakor se govori danes,! Kdo jih je štel poprej? Niso imeli besede. Tujerodna in sovražna diplomacija je odločila o njih! Besede niso imeli, pač pa dolžnost, da so njihovi sinovi morali prelivati kri za tuje interese!

V državah naslednicah so se osvobodile poprej vezane sile, ki bodo s pozitivnim delom ustvarjale in dvigale lastno narodno gospodarstvo! Kake sirote, heloti, so

bili poprej n. pr. Slovaki! Vladajoče madžarsko pleme jih je izsesavalo gospodarsko, jim ni dopuščalo nikakega kulturnega razvoja. Sedaj pa se že pojavljajo začetki industrijskega snovanja, se množe med njimi učni zavodi, se snujejo kulturne naprave. Povsod se opažajo začetki produktivnega življenja. V teh par letih je Češko-slovaška izvršila več civilizatoričnega dela nego Madžari v stoletjih svojega gospodarstva. Tudi v Češki sami je dobil duh sveže delavnosti in podjetnosti nov razmah, ki opravičuje nade, da se kmalu nadomesti, kar je bilo zamujenega v stoletjih, ko je država podpirala skoro izključno le nemško manjšino, z očitnim namenom, da bi tako zaostajala v razvoju češka večina. Ves zistem bi še Avstrije je šel za tem, da bi bilo češko pleme — tako bogato nadarjeno in v toliki meri sposobno za ustvarjanje na vsakem polju — politično in gospodarsko podrejeno nemškemu. V teh dveh letih od osamosvojenja sem pa se je razvilo tako delovanje na vseh poljih produkcije, da se ne more morda nobena druga država ponašati s takim napredkom kakor Češko-slovaška.

Čim se države-naslednice končno uredijo, nastane med njimi gospodarsko in kulturno tekmovanje, ki bo blagodejno uplivalo na gospodarsko in kulturno življenje evropske skupnosti.

Že danes lahko rečemo, da se je materialna in duševna bilanca evropskih narodov vsled razpada Avstrije in postanka novih držav naslednic nepričakovano zboljšala.

Seveda smo šele v začetkih razvoja in uredba novih držav ni igrača. Boriti se moramo s težavami, ki so v naravi sami, in pa s težavami, ki jih — to velja zlasti za Jugoslavijo — zanašajo v državo sovražniki od zunaj. Toda, nove države so zdrave, imajo tudi podlago v svojih naravnih bogastvih in v vrlinah osvobojenih narodov. Premagale bodo vse te porodne težave. In potem šele se pokaže z vso jasnostjo, da je bil razpad avstro-ogrske monarhije blagoslov ne samo za osvobodjene narode, temveč za vso Evropo.

Pred veliko industrijsko krizo v Sloveniji?

Ne, nismo le pred veliko industrijsko krizo v Sloveniji marveč se nahajamo že globoko v njej in če ne bo prišla prava pomoč, bomo imeli v mesecu dni tisoče delavcev, zlasti kovinarskih na cesti brez službe in brez nade, da dobe delo drugod ker je bila gospodarstva politika dosedanjih belgrajskih vlad le politika malenkostnih vidikov. Tako sodbo izrekamo navadno in prav mnogo resnice v njej zakaj, če bi bila centralna vlada, za katere delovanje so neodgovorne tudi pokrajinske vlade, napravila o pravem času pameten gospodarsko-političen program upoštevajoč gospodarske odnose potrebe posameznih pokrajin oziroma konsuma sploh, bi naša industrija danes že ne cvetela, pa vsaj bila pregazila najhujšo krizo in

se razvijala. Tako pa propada.

Seja strokovne komisije, ki se je vršila v pondeljek, je obravnavala to snov in prišla do zaključka da je tukaj treba resnega dela. Gre v prvi vrsti za delavstvo, gre pa tudi za gospodarski razvoj, ker more blagostanje nastati le ob dobrem narodnem gospodarstvu. Zato zahteva pokrajinska strokovna komisija najprej dvoje in sicer začasne odredbe, ki preprečijo da se ne ustavi večina industrijskih obratov, potem pa da se skliče državna anketa, sestojča iz zastopnikov delavstva in industrijev in pripadajočih vladnih organov (socialno skrbstvo za javna dela šume in rude trgovina in obrt.)

Industrija v Jugoslaviji se nahaja v popolni anarhiji. Srbska zakonodaja je umerjena izključno na predvojne razmere, ki nikakor ne odgovarja današnji državi, kateri so pripadle nove pokrajine s popolnoma drugačnimi gospodarskimi razme-

mora tu napraviti velika sprememba v grupaciji industrije če hočemo, da se v tem pogledu sanirajo razmere.

Ni vseeno, če ostane industrija taka kakršna je bila pred vojno ker je bila umerjena v Sloveniji. Hrvaški in Slavoniji ter Bosni po avstro-ogrskih gospodarskih in političnih interesih, je naravno da se bo morala ta industrija sedaj urediti tako, kakor zahtevajo nove razmere. Industrija, ki je služila avstro-ogrski politiki, državi, ki je bila vsaj deloma industrijalna in ki je stremila zlasti za tem, da se je razvijala industrija v notranjosti države v čim več panogah ne pa na periferiji, je dovedla do tega, da so se pri nas razvijale tiste industrije, ki jih je rabila država v ožjem krogu doma ali pa za eksport, ne pa za splošno potrebo.

Tako je prišlo, da imamo pri nas večinoma industrijo, ki je vezana na import surovin in ki je jako malo raznolika. Razen kovinarske, tekstilne in deloma lesne, ki so pa vse specializirane in jako nepopolno urejene, lahko trdimo, da nam industrije za sedanje nove potrebe zlasti v onih panogah, ki jih najbolj potrebujemo skoro popolnoma manjka. Ne vagonov, ne lokomotiv, ne sladkorja ne moremo delati doma.

To je vprašanje, ki se mora rešiti. Industrija v Jugoslaviji se mora izpopolniti, preurediti. Sedanje tovarne, ki niso zmožne za konkurenco na svetovnem trgu se morajo preobraziti v tovarne, ki bodo odgovarjale gospodarski politiki v novem položaju, kar pa je mogoče napraviti le potom razgovora ankete, ki naj se skliče v ta namen. Industriji morajo pričeti novo, toda smotreno gospodarsko politiko, ker z dosedanjo anarhijo v tem oziru ne pridemo nikamor.

Za delavstvo tiči v sedanjih gospodarskih razmerah še neko drugo silno pomembno vprašanje, Tarnanje, da industrija propada, je tako splošno, da ima z industriji vsa javnost veliko sočutje. To sočutje javnosti znajo industriji jako dobro izrabljati. Izgovarjajo se na konkurenco iz Nemške Avstrije in na izvozno carino, poleg tega pa špekulirajo in verižijo s svojimi izdelki z inozemstvom zlasti v Italijo in delajo pri tem prav dobre kupčije. Belgrajska vlada ima v enem pogledu prav, da zahteva izpopolnitev industrije doma ter brani izvažati napoljudelke. Industriji pa tega ne marajo, ker z eksportom zaslužijo ogromne vsote in prav verjetno je, da bodo skušali saboti-

rati produkcijo iz navedenega razloga in pa zaradi tega. Da ustvarijo množice brezposelnega delavstva, ki bo moralo potem iz bede sprejemati delo za vsako ceno, ne glede na to, ali mu je zagotovljena eksistenca ali ne.

Vse to slutimo. Četudi ni posebnega dogovora med industrijalci, je vendar gotovo, da se na tak napad pripravljajo in da hočejo zadati delavstvu v tem pogledu občuten udarec.

Zaraditega in zaradi nujnosti zdrave gospodarske politike, zahtevamo, da se čimprej skliče državna anketa, ki bo podala pravo sliko dejanskih razmer in pokazala, katere smernice morajo obveljaveti. Delavstvo ne mara živeti v bedi, ker v Jugoslaviji niti ni potrebno, če zmagata pamet.

"Naprej."

Kmet in delavec.

Cesto čujemo, da kmet ne more vzljubiti socialističnega nauka, da kmet ne more biti socialist, da kmet in industrijski delavec nimata nič skupnega da so si njihovi interesi popolnoma nasprotni itd. Pogledimo, če to odgovarja resnici in ali ni morda le agitacija, ki ima namen razdvojiti bodoča zaveznika?

Najprej moramo ugotoviti, da je domala 90 odstotkov mestnih delavcev iz kmetijskih vrst. Sinovi, bratje in hčere siromašnih kmetov, ki ne morejo dobiti svojega posestva in se niti z delom na deželi ne morejo prehraniti, beže trumoma iz vasi v mesto, iščeč dela v tvornicah, po kolodvorih in v prodajalnah itd. Mestni delavci so potemtakem bratje in otroci siromašnih kmetov.

A sedaj si ogledimo razmerje med kmetom in delavcem. In tu moramo takoj uvideti, da nikjer na zemlji, zlasti ne v agrarni državi (kakršna je naša) ni niti izdaleka misliti na socialistično revolucijo, ki bi delavskemu razredu prinesla osvoboditev, če bi to revolucijo ne podpirale kmetijske množice. Prav pri nas ne bi bila mogoča diktatura proletarijata, ako ne bi bila izvedena sporazumno s kmeti. Industrijski proletarijat bi mogel zagospodarovati v nekaterih industrijskih mestih, toda to gospodarstvo bi bilo prav kratkotrajno, če ne bi kmetje dali delavcem živili. V naši državi bi v slučaju revolucije igrali kmetje mnogo večjo vlogo nego prebivalci mest.

Ruska revolucija se je izvršila samo s pomočjo kmetov. Res je sicer, da ta pomoč ni bila aktivna, ampak samo pasivna, ker se namreč kmetje boljševiški revoluciji niso upirali. Upirali so pa niso zato, ker so boljševiki zemljo vzeli veleposestnikom in jo dali malim kmetom. Zato niso imeli kmetje nič proti temu, kaj počno boljševiki v mestih. S svojo pasivnostjo so kmetje omogočili boljševikom v Rusiji, da se še danes drže.

Naš kmet pa ni ruski mušič, ampak je mnogo kulturnejši. Našim kmetom ni vseeno, kakor državi vlada in vprašanje vlade se pri nas ne da rešiti brez kmetov. Tega se naši kmetje tudi zavedajo. S proletarsko diktaturo se kmetje pri nas ne sprijaznili. Zato bi morala biti revolucija pri nas izvedena na drugačen način kot pa si to mislijo komunisti. Brez sporazuma med kmeti in delavci je pri nas revolucija nemogoča, ker naš kmet ne bi ostal v revoluciji pasiven kakor ruski. Naš kmet je že danes svoj gospodarski ruski pa ni bil.

Kmet in delavec sta si v svoji naravi zaveznika. Njuno sprotstvo, ki med obema obstaja je samo navidezno in umetno. To bodo tudi kmetje sami kmalu uvideli in spoznali bodo, da tvorijo oni z delavci vred glavni del naroda in države: delavsko ljudstvo.

Probujujočo se kmečko zavest že opažamo v mnogih oblikah. Danes stopa kmet v uradniški županov samozavestnejše kakor pred leti, ker ne vidi v uradniški nič več svojega "gospoda", ampak človeka, interesom.

Da se je vzdignila kmečka zavest, temu je največji vzrok moglo socialistično gibanje, se je tudi med kmeti globoko koreninilo. Socialisti so se pri borbi za splošno volilno pravico, ki je dvignila tudi kmetje iz političnih nižin in kmetje niso to vedo.

Kmet in delavec sta namreč zaveznika; kmet proizvaja več, ki ga delavec potrebuje, delavec pa izdeluje industrijske orodje, katero potrebuje kmet. Med obema pa stoji vmes vedno fabrikanti industrijske preklupci. Kadar bo pa prišla doba socializacije, bo padla zadnja zapreka ujedinitve kmetov z delavci. Na preklupce pa bodo stopile druge.

"Naprej."

ANATOLE FRANCE:
**KUHINJA PRI KRALJICI
GOSJI NOZICI.**
Poslovenil OTON ZUPANČIČ

Ako najdem pri vas, gospod, ta dva dragocena kosa pohištva, bom spremljal vaše ime, kot ime svojega dobrotnika z nesmrtno hvalo in slavil vas bom v grških in latinskih verzih različnega metra."

Povedal je in je izpil globok požirek vina.

"Dobro torej," je povzel filozof. "Jutri vaju bom pričakoval oba na svojem domu. Pojdita po Saint Germainski cesti do peščenčevega križa. Od tega križa štejeta sto korakov proti zahodu in tam najdeta v vrtnem zidu majhna zelena vrata. Potrkajta s klavdicem, narejenim v obliki zagrnjene podobe, ki drži prst na ustih. Starca, ki vama odpre ta vrata, vprašajta za gospoda Astaraca."

"Sin moj," mi je dejal moj vrli učitelj in me je potegnil za rokav, "uredi vse to v svojem spominu, spravi si vanj križ, klavdice in vse drugo, da bova jutri lahko našla ta srečna vrata. In vi, gospod mecen..."

Ali filozof je bil že izginil, ne da bi bil kdo opazil.

Drugo jutro zgodaj svo korakala moj učitelj in jaz po Saint-Germainski cesti. Od snega, ki je pokrival zemljo pod rdečkasto-žolto svetlobo, je bil zrak nem in gluh. Cesta je bila prazna. Stopala sva po širokih kolotečinah, med vrtnimi ograjami, med vegastimi plotovi in nizkimi hišami, katerih okna so nam gledala z nezaupnimi očmi. Potem sva pustila za sabo dvojce, troje napoli razpalih kolob od ilovice in slame in sva uzrla sredi žalostne ravni križ od peščena. Petdeset korakov naprej se je začel zelo obširen park, ograjen z razvaljenim mirjem. V to mirje so bila prebita majhna zelena vrata s tol-

kečem, ki je predočeval strahovito podobo s prstom na ustih. Lahko sva jo spoznala za tisto, ki nama jo je bil opisal filozof, in sva dvignila klavdice.

Precej časa sva morala čakati, predno nama je prišel odpirat star sluga in nama je namignil, naj greva za njim čez zapuščen park. Kipi Nimf, ki so videle še mlada leta pokojnega kralja, so skrivali pod bršljanom svojo otožnost in svoje rane. Končec aleje, ob kateri so tekli s snegom odeti pretoki, se je dvigal grad iz kamenja in opeke, prav tako čmeren, kakor madriški, njegov so sed, in ki je bil krit vse počez z visoko skriljasto streho, podoben gradu spavajoče Trnjolčice.

Ko sva pobirala stopinje za molččim slugo, mi je šepnil abbe na uho:

"Priznam vam, sin moj, da to-le poslopje nima smehljajoče se vnanjine. Priča nam o surovosti, v katero je bilo še ukljenjeno francosko življenje za kralja Henrika IV., in vleče dušo v žalost in celo v melanholijo z zanemarjenostjo, v kateri so ga žalibog pustili. Koliko prijetneje bi nama bilo stopati na očarljive tuskulske gričke, v nadi, da bova poslušala, kako bo govoril Ciceron pod pinjami in terebantini svoje vile, drage filozofom. In ali niste opazili, sin moj, da ni najti ob tej cesti niti krčme niti kakoršnekoli gostilnice, in da bi morala čez most in po bregu navzgor do razgleda. Pri pastiricah, če bi hotela zavžiti kapljico svežega vina? V tisti okolici pa je res gostilna Pri rdečem konjičku, kamor se spominjam, da me je nekoč peljala gospa Saint-Ernestiska s svojo opico in svojim ljubimcem na obed. Ne morete si misliti, Vrtiraženj, kako fino se tam je. Rdeči konjiček je znan prav tako po svojih dopoldanskih obedih, kakor po množini konj in poštih voz, ki jih tam najemajo. Jaz sem se za svojo osebo o tem prepričal, ker sem zalezoval prav v hlev neko dekle, ki se mi je zdela lepa. Pa ni bila prav nič; boljše bi jo označil, če bi rekel, da je bila grda. Jaz sem jo poslal k ognjem svojega poželenja, sin moj. Takšen je položaj človeka, prepuščenega samemu sebi: klaverno se moti. Prazne slike nas mamijo; za sanjami se podimo in sence objemamo; v Bogu edinem je resnica in

stalnost."

Tačas sva stopala za starim slugo po razdrtih stopnicah pred vhodom.

"Jojme," mi je zašepetal abbe na uho. "meni se je stozilo po kuhinji vašega gospoda očeta, kjer sva k razlagi Kvintilijana kaj okusnega prigrizala."

Ko sva dospela po širokem kamenitem stopnišču do prvega nadstropja, naju je povedal sluga v salon, kjer je gospod Astarac pisal poleg velikega ognja sredi egiptovskih krst v človeški podobi, ki so dvigale ob stenah svoje cvoje, poslikane s svetimi risbami in avoje zlate obraze s podolgovatimi, lestečimi se očmi.

Gospod Astarac naju je uljudno povabil, naj sedeva, in je rekel:

"Gospoda, pričakoval sem vaju. In ker sta oba tako ljubezniva, da hočeta biti z menoj, vaju prosim, da smatrate to hišo za svojo. Vajino opravilo bo prevajanje grških tekstov, ki sem jih prinesel iz Egipta. Ne dvomim, da se polotita tega posla z vso vnemo, kadar bosta vedela, da je v zvezi z delom, ki sem se ga prijel jaz, namreč najti izgubljeno znanje, po katerem doseže človek zopet svojo prvotno oblast nad elementi.

"Čeprav ne nameravam danes odgniti izpred vajinih oči zaves matere prirode in vama pokazati lzide v njeni sleplni nagoti; vama hočem zaupati predmet svojih študij brez strahu, da bi utegnili izdati njih skrivnosti, kajti zanašam se na vajino poštenost, pa tudi na svojo moč, s katero uganem in preprečim vse, kar bi se moglo poskusiti zoper mene, in po kateri razpolagam za svojo osvetlo s skrivnimi in strašnimi silami. Če bi odrekla vajina zvestoba, o kateri niti izdaleka ne dvomim, mi jamči moja moč, gospoda, za vajino molččnost, in tako ne tvegam ničesar, ako se vama izadenem. Vedita torej, da je človek izšel iz Jehovinih rok s popolnim spoznanjem, ki ga je pozneje izgubil. Ob svojem rojstvu je bil zelo močen in zelo moder. To je razvidno iz bukev Mojzesovih. Ali treba jih je razumeti. Najprej je jasno, da Jehova ni Bog, temveč velik demon, ker je ustvaril ta svet. Misel o Bogu, hkrati popolnem in stvarniku, je samo got-

ska sanjarija, tako barbarska, da je vredna samo klanja Vlaha ali Saksone. Nihe ne more pritruditi, pa naj bo duh še tako neolkan, da bi popolno bitje lahko bilo popolnosti še karkoli, pa če tudi samo lenik, pridolčan.

To leži jasno na dlani. Bog nima razuma. Kajti, ker neskončen, kaj naj bi razumel? On ničesar ne ustvarja, ker ne pozna časa in prostora, pogojev potrebnih za nastanek bo duha. Mojzes je bil predober filozof, da bi bil bil, da je ustvaril svet Bog. On je smatral Jehovo za to, kar je v resnici, namreč za mogočnega Demona, in, če se mu treba imenovati, za Demniaga.

Ko je torej Jehova človeka ustvaril, mu je dobil spoznanje vidnega in nevidnega sveta. Adamov in Enohov greh, katerega vama razložim kateri drugi dan, ni popolnoma uničil tega spoznanja pri prvem človeku in pri njegovih ženski, katerih nauki so prešli na njune otroke. Ti nauki od katerih zavisi vlada nad naravo, so bili zapisani v Enohovih bukvah. Egiptovski svečeniki so hranili spoznanje čilo o njih in so ga začrtali s krivnostnimi znamenji na stene svojih templjev templjev in v mrtvaške krste. Te stene, vzgojen v memfiških svetščih, je bil eden izmed njihovih učencev. Njegovo knjigo, po številu petero ali sedemdesetero, zaklepajo, kakor ravno toliko dragoceno skrivnj, zaklade božje znanosti. V njih odkrivamo najljepše tajnosti, ali treba jih je otrebiti poznejših naukov, ki jih onečaščajo, in prezirati doslovni in debeli namen ter se okleniti samo čistejšega zmisla, v katerega svetlobo jaz večinoma prodril, kakor vama bo pozneje očitno.

"Te resnice pa, čuvane po egiptovskih templjih in kor device, so prešle k aleksandrijskim modrijanom, ki so jih še obogatili in jih ovenčali s čistim zlatom, ki so jih ostavili Grčiji Pitagora in njegovi učenci, s katerimi so zračne moči prijateljsko-zaupno občevali. Treba je razrešiti hijerogliffe in razprave tistih Grkov, ki jih imenujemo gnotiske prav zato, ker so imeli spoznanje.

(Dalje prih.)

NOVO IME — STARO POŠTENJE.

NEMETH STATE BANKA je že naznanila spremembo imena. Novo ime nalaga uradnikom American Union Banke, ki so bili preje uradniki Nemeth State Banke neko dolžnost. Ta dalžnost je, da postrežejo obiskovalce in vlagatelje ravno tako pošteno, zanesljivo in hitro kot v prošlosti.

NE BOSTE SE KESALI

ako pošljete denar vašim domačim v staro domovino potom American Union Banke. Dobili boste najboljšo postrežbo in najnižjo ceno.

ZADOVOLJNI BOSTE

ako pošljete parobrodni listek preko American Union Banko vašim družini v stari kraj ali ako kupite listek za sebe.

NI VAS TREBA SKRBETI

ako so vaše listine spolnjenene v notarskem oddelku American Union Banke.

Za pojasnila pišite na

AMERICAN UNION BANK

IVAN NEMETH, predsednik

GLAVNI URAD: 10 E. 22nd St.

PODRUŽNICA: 1597 Second Ave. Vogal 83rd St.

SLOVANSKA DELAVSKA PODPORNNA ZVEZA

USTANOVLJENA AUG. 16. 1908 — INKORPORIRANA APR. 22. 1909. — GLAVNI URAD ORGANIZACIJE, JOHNSTOWN, PA.

Organizacijo tvori že 156 krajevnih društev z številom vsega članstvo okrog 11 tisoč. Premožanja lastuje organizacija že približno četrt milijona dolarjev. V organizacijo se sprejme vsaka značajna oseba brez ozira na veroizpovedanje, zmožen pa mora biti vsak kakvega slovanskega ali angleškega jezika, predno se ga zamore sprejeti v organizacijo. Članstvo se lahko zavaruje na razne načine, za smrtnino ali bolniško podporo, za manj ali več. Organizacija ima tudi najboljši način zavarovanja mladoletnih otrok. Organizacija posluje na podlagi državnih zahtev in vodstvo organizacije skrbi v to, da se zahteve izpolnjujejo. Po nasebinah, kjer še ni društva organizacije S. D. P. Z., pišite za pojasnila, kako istega ustanoviti, na sledeče uradnike:

J. PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, O. ali na BLAŽ NOVAK, 634 Main Street, Johnstown, Pa.

Direktorij Slov. Delav. Doma V COLLINWOOD, OHIO ZA LETO 1921.

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Predsednik — A. Rupnik, 15708 Trafalgar Ave. Podpredsednik — M. Podboy, 1312 E. 167. St. Korespondenčni tajnik — L. Boštjančič, 1312 E. 167th St. Finančni tajnik — J. Hafner, 385 E. 161. Str. Zapisnikar — D. Blumel, 16216 Parkgrove Ave. Blagajnik — F. Zupanc, 15707 Waterlo Rd.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik — G. M. Kabay, 1216 East 167th Str. — J. Ivančič in A. Zupanc. STAVBINSKI ODBOR:

A. Rupnik, A. Praprotnik, F. Birtich, M. Podboy in J. Ivančič. Vsa društva in vsi posamezniki naj se obrnejo za vsa dopisovanja na korespondenčnega tajnika.

Seje direktorija se vršijo vsaki prvi in tretji tork v mesecu. Točno ob 7:30 zvečer, v Jos. Kunčičevi dvorani, na Waterloo Rd.

OGLAŠAJTE V ENAKOPRAVNOSTI

Frank J. Lausche SLOVENSKI ODVETNIK

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem otvoril svojo odvetniško pisarno ter bom uradoval po dnevi 1039 GUARDIAN BLDG. in zvečer od 6:30 do 8. ure na domu, 6121 St. Clair Ave. Izvršujem vsa v odvetniško stroko spadajoča dela. Kadar rabite zanesljivega svetovaleca v sodnih ali drugih stvareh, se obrnite zaupno na vašega slovenskega rokaka, ki bo točno in vestno izvršil vaša naročila. PHONE — CENTRAL 710 MAIN 2327

NAZNANILO!

CENJENEMU OBČINSTVU, Slovincem in bratom Hrvatom naznanjam, da se je otvorilo novo slovensko podjetje in sicer

PEKARIJA

kjer se vam bo vsak čas postreglo z najboljšim svežim pecivom. Torej se nadejamo, da nas obišče občinstvo kakor tudi društva, kadar prireajo veselice in zabave.

STERLING BAKERY

6904 ST. CLAIR AVE.

POLOM

(Dalje)

Silvina je hotela s to vestjo takoj oditi. Ravno kar je bila poklicala ljudi, ki so šli z vozom mimo in pobirali mrliče, naj pomorejo ranjenecema. In že je držala osla za vajeti ter ga vlekla preko poljskih polj, da bi čimprej dospela na drugo stran deteljnjaka.

Naenkrat pa jo je Prosper ustavil.

"Tukaj mora biti. Glejte, tam, na desni, so tista tri drevesa. . . . Ali vidite sled kole? Tam doli je razbit streljivnik. . . . Torej sva vendar že tu."

Silvina je trepetaje planila naprej, ter pogledala dvema mrtvecema topničarjema, ki sta bila padla na roku ceste, v obraz.

"Saj njega ni tu! Njega ni tu. . . . Slabo ste videli, da samo misel je morala biti, napačna misel, ki vam je zaslepile oči!"

Prospera se je polastilo brezumno upanje in blazna radost.

"Če ste se nemara varali in če živi! In gotovo živi, ker ga ni tu!"

Naenkrat je kriknila z zamolklim glasom. Obrnila se je bila in je stala na prostoru baterije same. Strašno je bilo: tla kakor razzorana od potresa, vsepovsod razvaline, mrliči, razmetani na vse strani, v groznih položajih, z izvitimi nogami, skrivljenimi rokami in glavo obešeno nazaj, odpirajoči usta z belimi zobmi, kakor da bi tulili. Tam je ležal nadtopničar, ki je bil umrl, držel si obedve roki v strašnem krču na oči, kakor da ne bi hotel gledati naokoli. Čekini, ki jih je nosil neki ponočnik v svojem pasu, so se bili razsuli obenem z njegovo krvjo in so ležali sredi med njegovimi črevi. Tovaršiča, voznik Adolf in merilec Louis, sta bila obležala v divjem objektu, z izbuljenimi očmi, združena do smrti. In tu je bil naposled tudi Honore, iztegnjen po svojem invalidnem topu kakor na paradni postelji, z razbitim bokom in razbito ramo; le obraz je bil nepoškodovan in krasen v svojem srdcu in je zrl še vedno tja proti pruskim baterijam.

"O, dragi moj," je ihtela Silvina, "ti dragi moj. . . ."

In v preobiju svoje blazne tolečine je padla na premočeni zemlji na kolena ter zvila roke. Ta beseda "dragi moj," edina, ki ji je prišla na jezik, je izražala vso ljubezen, ki jo je bila izgubila s tem predobrim možem, ki ji je bil odpustil in privolil, da jo vzame v zvezo za svojo ženo. Zdaj je bila njena nada končana, zdaj ni bilo več življenja za njo. Nikdar ni ljubila koga drugega, le njega bi bila ljubila na veke. Dež je ponehal; jata vranov, ki je krakaje letala nad trojico drevov, jo je vznemirjala, kakor da bi ji grozila.

Ali ji ga hočejo vzeti, dragega mrtvega, ki ga je s tolikimi mukami poiskala? Na kolenih se je vlekla do njega ter z drhtečo roko podila pohlepne mušice, brenčeče nad očmi, ki so jo že iskale s svojim mrtvim pogledom.

Takrat je zapazila med stisnjenimi prsti Honoreja okrvavljen papir. Vznemirila se je in rahlo potegnila zanj, da bi mu ga izvila. Toda mrtvec ga ni hotel izpustiti držal ga je tako trdno, da bi mu ga bila mogla le v koscih iztrgati. Bilo je pismo, ki mu je pisala, pismo, ki ga je nosil pod srajco na golem životu, in ga je v poslednjem drgetu smrti pritisnil nase. Ko je spoznala svoj list, jo je sredi bolesti presunilo globoko veselje, in vso jo je pretresla misel, da je umrl z mislijo nanjo. Ah, da, pustiti mu hoče to uražno pismo, noče ga vzeti nazaj, ker ga tako trdovratno drži; naj ga le vzame s seboj pod rušo. Nov potok solz ji je dal olajšanja, potok mlačnih, rahlih solz. Vstala je, poljubila mu roko, poljubila mu čelo in vedno iznova ponavljala zgolj to edino besedo, polno neizrazljive ljubezni:

"Dragi moj. . . . Dragi moj. . . ."

Ali, solnce se je bilo nagnilo in Prosper je šel po uregrinjalo. S pobožno nežnostjo sta skupaj dvignila Honorejevo truplo ter ga položila na pregrinjalo, razprostrto na zemlji; in ko sta ga zavila, sta ga nesla na kolesnico. Dež je pretel že zopet; spet sta se odpravila z oslom na pot — majhen, žalosten spreved, čez zločinško ravan. . . . Mahoma se je oglasil oddaljen grom.

Zopet je kriknil Prosper: — "Konji, konji!"

Iznova se je bližal naval blodčih, razbrzdanih konj. To pot so prihajali čez široko ravno strnišče, v gosti tolpi, grive plapolajoče v vetru, nozdrvi polne pen. Poševen žarek rdečega solnca je metal letečo senco njihovega be-snega dirá tja do druge meje planote.

Takoj se je vrgla Silvina pred kolesnico in dvignila roke višku, kakor da jih hoče ustaviti z gesto divje prestrašenosti. Na srečo so se obrnili na levo, kamor se je nagibalo ozemlje; sicer bi bili potepali vse. Zemlja se je tresla, njihove podkve so razmetavale dež kamenja kakor točo karteč, ki je ranila osla na glavi. In izginiti so v globini soteske.

"Glad jih podi," je dejal Prosper. "Uboge živali!"

Ko je Silvina z žepno rutico zavzela oslu uho, ga je zopet prijel za uzo. In žalostni mali spreved je odšel v nasprotni smeri čez planoto, da prehodi še tisti dve milji, ki sta ga ločili od Remilly-a. Prosper se je ustavljal ob vsakem koraku in gledal mrtve konje; srce ga je bolelo, da mora odtoč, ne da bi videl Zefira.

Nekoliko nad Garenskim gozdom, ko sta zavila na levo, da se vrmeta na cesto, ki jih je vodila popoldne, je nemška straža zahtevala izkaznico. In namesto da bi jih odvrnila od Sedana, jima je ta straža zagrozila z jetništvom, ako ne peljeta skozi mesto. Temu ukazu ni bilo mogoče ugovarjati: to so bili novi predpisi. Sicer pa jima je bila pet prikrajsana za dva kilometra; in ker sta se čutila docela potrta od trudnosti, sta bila vsa srečna, da morata skozi Sedan.

V Sedanu pa jima je nekaj čudnega zastavilo pot. Komaj sta prišla v mesto, že jih je obdal smrad in globoka prst gnoja jih je omočila do kolen. To je bilo ono ponesnaženo mesto, kloaka, kjer so se kopičile izpraznine in odpadki stotisočev ljudi. Odpadki vsake vrste so bili izpremenili slamnato ležišče ljudi v debelo maso slame in sena, ki jo je živalski gnoj pripravil do gnitja. Posebno trupla konj, razbitih in razkosanih sredi trgov, so zastrupljala zrak. Drobovje je gnilo na solncu, glave in kosti so ležale po tlaku, vse polne muh. — Gotovo bi bila nastala kuga, da niso tako hiteli z odstranjevanjem te strašne, nesnažne plasti, ki je dosegala v Manilski ulici, v ulici Maqua in celo na trgu Turenne do dvajset centimetrov globine. Sicer pa so plakati, ki jih je dala prilepiti pruska gošpoka, za naslednji dan klicali prebivalce na delo in ukazovali vsem na okoli, karkoli da so — delavci, trgovci, meščani ali uradniki — naj primejo za metle in lopate, ter pretli z najhujšo kaznijo, če mesto ne bo do večera osnaženo; in že zdaj je vsak lahko videl predsednika sodnega dvora, kako je pred svojimi hišnimi vrati praskal po tlaku in metal nesnago z lopato za ogle na kolesnico.

Silvina in Prosper, ki sta si izbrala pot po glavni ulici, sta mogla v tem smrdljivem blata komaj naprej. Vrhu tega je polnil mesto nemir, ki jima je vsako minuto zapiral pot. Bil je trenotek, ko so Prusi preiskavali hiše, da prepode vojake, ki so se bili skrili in se niso hoteli vdati. — Prejnjši dan, ko se je general Wimpffen okoli dveh popoldne vrnil iz grada Bellevue, kjer je podpisal predajo, je takoj zavrela vest, da ostane zajeta armada na Iges-kem polotoku, dokler se ne uredi eskortne čete, ki jo

spremijo na nemško. Nekaj malo častnikov se je namerjalo poslužiti klavzule, po kateri so mogli ostati svobodni, ako se pismeno zavežejo, da ne bodo več služili. Govorili so, da je en sam general, general Bourgam-Desfeulles, pod pretvezo svojega revmatizma podpisal to obljubo; in zjutraj, ko je pred hotelom pri "Zlatem vencu" stopil v svoj voz, so porogljivi klici spremljali njegov odhod. Odkar je bila napočila zora, se je vršilo razoroževanje; vojaki so morali defilirati na Turenneovem trgu in vsakateri je moral vreči svoje orožje, puško in bajonet, na kup, ki je naraščal v kotu trga, podoben železni razvalini.

Navzoč je bil pruski oddelek pod poveljstvom mladega častnika, velikega bledega fanta v nebesnosinji suknji, v čaki s petelinovim peresom in belih rokavicah, ki je z obrazom visokomerné korektnosti nadziral razoroževanje. Ko se je neki zuav v trenotnem izbruhu upornosti branil izročiti svojo chassopotko, ga je dal častnik odvesti, rekoč, ne da bi le kolikojak povzdignil glas: "Ustrelite tega moža!" Mračno so šli ostali mimo in metali svoje puške na kup, z mehansko kretinjo, samo da bi naglo napravili konec.

(Dalje prihodnjic.)

Manica Komanova:

KURENT.

(Dalje)

—KURENT 3.

"Ampak Jernej, ti morda veš kakko zlomka, da se je Katra seznanila z njim?"

"Kako neki! Postopač kakor je bil, se je nekot iz dolgega časa, mimogrede obesil na voz mesarju, ki se je peljal k Merkušu kupovat živino. Gotovo je tedaj zvedel od mesarja, da ima Katra lepo premoženje, in od tedaj je vohal okrog Merkuša kakor stekel pes. Jaz sem sicer parkrat prav resno vprašal Katro, kaj to pomeni, toda ona mi je rekla, da tudi njej niso ljubi Šlibarjevi obiski, a dokler se on dostojno vede in je ne nadleguje z nikako ženitno ponudbo, dotlel mu še ne more kar naravnost pokazati vrat. No, jaz sem potrpeč, čeravno mi je to bilo kaj malo všeč. Kmalu potem pa mi je začel namigavati ta in oni, če sem res čisto slep in bom še dolgo igral vlogo kužka. Tedaj me je zagrabila jeza. Stopil sem pred Katro in jej rekel odločno:

"Katra, eden mora izostati! Sedaj govori, ali Šlibar ali jaz!"

Katra je glasno zaihtela:

"Jernej, kaj vendar misliš? Ne pusti me! Naj se zgodi po tvoji želji. Pri prvi priliki mu zabičim, naj ne prestopi več našega praga!"

Jaz sem se pomiril. Katra je dano obljubo izpolnila, kajti kmalu potem pi bilo Šlibarja več videti v naši vasi.

Ampak ta sleparski prekanjenec je hitro zavohal, kdo mu je zastavil pot in prekrizal njegove umazane namere. V sled tega je kuhl strašno jezo do mene. Pa bi jaz prav nič ne rekel, ko bi bil za zanikrnej stopil pred me in mi rekel v obraz:

"Jaz in ti ljubiva eno dekle, on pa ne bo vzela obeh. Udari se zanjo!"

Nič bi ne rekel, pravim. Ampak pograbil bi ga kot mlado mačko in mu tako prerahljal njegove grešne kosti, da bi ga za vedno minile skomine laziti okrog Merkuševine. Toda ta strahopetna kukavica ni imela poguma do odkritega boja, pač pa se me je hotel iznebiti na uprav tolovoljski način. Ko sem šel nekega večera veselo živzga-je od Merkuša domov, je skočil izza neke vereje za meno, ho- teč me na mestu ubiti. Ko me je z neko železno stvarjo z vso močjo udaril po glavi, sem padel in dobro se še spominjam, ko sem že ležeč na tleh videl in spoznal tega vraga. Nato me

je udaril drugič, na kar sem izgubil zavest. Le čudno se mi zdi, zakaj me ni pobil do smrti. Moral ga je kdo pregnati, ali pa mislil, da sem že mrtev."

"Torej te je res on. Čuj, Jernej, zakaj ga nisi naznanil sodišču?"

"Beži, beži, kdo bo pa verjel meni, norcu. Pa tudi radi Katre nisem hotel tega vleči na dan. Gotovo bi imela tudi ona sitnosti in nepotrebna pota, ljudje bi pa iznova brusili jezike nad njo."

"Ali si po boleznih še kaj hodil k Merkušu?"

"Nikoli več! Po kaj naj bi šel? Če bi me tudi Katra še rada imela, ne bi se z njo poročil. Ona rabi moža, ki bi jej bil v pomoč, ne pa v nadlego. Prej že, prej. Po boleznih pa ni bilo več misliti, da bi bil jaz kje za gospodarja. Šlibar, ta pošast, me je pripravila ob pamet in ob vse."

Tu je Kurent mekoliko preje-njal in nanovo globoko vzdihnil. "Katro sem imel takole na skrivaj še vedno toliko rad, da sem ji želel dobrega moža. Še celo smilila se mi je včasih, ker sem slutil, da jo peče vest."

Nekega večera sem se kakor po navadi zarič v seno, hoteč sladko prespati, a ni šlo. Začela me je tako močno boleti glava, da sem vstal, se za silo oblekel in začel hoditi po vrtu gori in doli, prav tja doli do pota. Noč je bila jasna in mesečna. Kar zagledam človeka, ki se mi hitro bliža po stezici, ki drži tam za vrtovi. Mislim, da mora biti to gotovo kak sosed, ki se je zakasnil po opravkih. Da bi se ne bilo treba razgovarjati, sem stopil za obširno hrušniko deblo. Tedaj je švignil mimo mene. Pa kdo je bil — strela božja — ali veš, kdo je bil? Nihče drugi kot Šlibar, ta živi vrag! Noge se se mi tresle, ko sem stopil izza debla in gledal za njim. Šel je naravnost pod okno Merkuševine Katre.

Čudno, da se mi ni tedaj razpočila že itak vsa razmesarjena glava. Da bi jaz kaj takega pričakoval od Katre, ne, nikoli! Saj mora vendar dobro vedeti, da me je on tako telovajsko napadel in me pahnil v največjo ne-

Mene je stresel mraz. "Križ božji, Jernej, torej si ga ti —"

"Jaz sem ga, jaz! Ko je drugo jutro ribič Oprešnik izvelkel iz Save njegovo truplo, je mislil, da je Šlibar po nesreči zašel v vodo. Tako so mislili tudi vsi drugi in so še danes tega mnenja. Bil sem pa jaz tisti, ki je temu pridanec naklonil poslednjo kopaljo. No, sedaj pač ne boš več trdila, da nisem zločinec."

Vse, kar mi je povedal Kurent, me je tako čudno razburilo, da niti opazila nisem, da je najino delo dokončano in se že dela noč.

Kurent je odložil nož ter se vzpel po koncu.

"Opravila sva. Zdaj moram domov. Očetu sem obljubil, da pridem še pred večerom. Torej, torej —"

Nadaljevanje na strani 4.

a week for 50 weeks will amount to

\$250.00

if you join Our CHRISTMAS CLUB TRGOVCI

Naš božični klub ni le za ljudi majhnih sredstev, da jim pomaga štediti denar, temveč je tudi za VELIKE TRGOVCE, ki hočejo ali bi hoteli vlagati denar regularno in si tako NAKOPI-CITI lepo svoto skoro nevedoma. Vložite lahko \$5 na teden; v 50 tednih boste imeli \$250. Vložite lahko \$10 na teden; v 50. tednih boste imeli \$500. Vložite lahko \$20 na teden; v 50. tednih boste imeli \$1000. Toda ne vstavite se pri teh svotah. Vložite PETDESET ali STO dolarjev vsak teden in v 50. tednih boste imeli \$2,500 ali \$5000.

Delajte tako pet let in pustite denar v naši banki in videli boste kako bo denar narasel in postal bo vaša sreča. Glejte na to, da bo vsak član vaše družine vpisan v ta klub. Čitate naslednja načrta:

NAČRT MNOŽILNIH SVOT: Vložite 1c, 2c, 5c, ali 10c vsak teden. Pomnožite prvi vložek 1c, 2c, 5c ali 10c vsak teden. V petdesetih tednih vam bo izplačal: 1c klub .....\$12.50 5c klub .....\$100.00 2c klub .....\$25.00 10c klub \$127.50

NAČRT ENAKIH SVOT: Vložite enako svoto vsak teden in v 50. tednih vam izplača: 25c klub .....\$12.50 \$200 klub .....\$100.00 50c klub .....\$25.00 85.00 klub .....\$250.00 \$1.00 klub .....\$50.00 \$10.00 klub .....\$500.00 \$20.00 klub \$1,000.00

The NORTH AMERICAN BANKING & SAVINGS CO. ST. CLAIR & E. 62. CESTA.

LOKALNE NOVICE

Zagovornik zaprte delavnice. Clarence S. Darrow, odvetnik po poklicu, je obdrževal v soboto pri južni mestnega kluba v Hollenden hotelu, govor v prid zaprti ali unijski delavnici. Za časa coloradskega premogarskega štrajka je nastopil kot zagovornik Haywooda, Moyerja in Pettibona, in tedaj si je tudi priboril veliko popularnost pri delavstvu, ki ga smatra svojim najboljšim prijateljem.

"Površni mislici pravijo, da edino, kar nam je treba storiti, da privedemo kapitalista in delavca do sporazuma, je naučiti jih lepega nauka: "Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe," je rekel Darrow v svojem govoru. "Toda to vam bo treba še presnetega dela, predno se kaj takega uresniči, in tedaj bom tudi jaz pripravljen nehati z mojim govorjenjem za zaprto delavnico."

"Vprašanje glede odprte ali zaprte delavnice je slično vsakemu drugemu vprašanju. Delodajalec in delavec sta si v življenju lahko najintimnejša prijatelja, toda ko prideta skupaj z namenom da producirata, si postaneta najstrastnejša sovražnika, čemur je v polnem obsegu odgovoren današnji ekonomski sistem.

"Tovarnar hoče producirati blago po najnižji ceni, prodati ga želi po najvišji in iz tega stališča ima popolnoma prav. V nasprotnem slučaju želi delavec dobiti kar najvišjo plačo mogoče za kolikor more malo dela in tudi on ima prav iz tega stališča. To je podlaga vse današnje trgovine, katere ni tako lahko opraviti in katero razume lahko vsak brez nadaljnega tolmačenja.

"Delodajalci se lahko protektirajo zato, ker jih je manj, in ako se jim zdi potrebno, lahko tovarne pozopre, ne da bi radi tega trpeli pomanjkanje. Tako pa ni z delavcem. On je vedno odvisen le na svoje roke in na vsakdanje delo in se tudi ne more pogajati posamezno. Nastopiti mora organiziran v svojo samoohrambo pred svojim delodajalcem.

"Popolno organiziranje delavcev ene vrste industrije pomenja zaprto tovarno. Jaz nisem tu, da bi vam predlagal zaprto tovarno kot idealno. Sam ne vem, kaj bi vam predložil, da bi bilo res idealno. Toda eno je potrebno in sicer absolutno potrebno, in to je, da se delavec pogaja s svojim delodajalcem kolektivno."

To je bilo glavno jedro Darrowega govora; med drugim je tudi dejal, da je odprta delavnica liki zadnja vrata, skozi katera se meče delavec na cesto.

Člane dram. dr. Ivan Cankar se opozarja, da se prhodnja skušnjava za predstavo "Kovarstvo in ljubezen" vrši v sredo zvečer in sicer v Birkovi veliki dvorani.

Slovenska godba Triglav, ki se je v zadnjem času zelo povečala, priredi 27. marca veselico, in so društva prošena, da se pri prirejanju veselice na to ozirajo.

Umrli je danes ponoči rojak Jakob Česnik, star 32 let, stanujoč na 6032 Bonna ave. Pokojnik je preminul po kratki bolezni na možganih. Bil je član dr. Naprej št. 5 SNPJ. Pogreb se bo vršil v sredo dopoldne pod vodstvom g. J. Zeleta, v katerega mrtvašnici leži trulo pokojnega.

Napaden je bil sinoči nekoliko po enajsti uri rojak Anton Peterlin, stanujoč na 997 E. 63 St. Vračal se je iz Norwood gledališča, ko ga skoro tik pred njegovim domom ustavijo trije fantalini, mu zagroze z revolverji ter vzamejo iz žepa \$40, ki jih je imel pri sebi. Peterlin je napad in rop takoj naznanil policiji, toda do sedaj ni prijet še noben izmed mladih banditov.

Organizacija mašinistov v Clevelandu je poslala na vladni železniški odbor v Chicagu protest, ker je Erie železniška druž-

ba po svojih delavnicah uvedla 4-dnevni teden. Kot znano, dajajo družbe veliko svojega dela privatnim kompanijam, pri katerih so finančno zainteresirane, ki računajo za svoje delo veliko več kot pa bi isto delo veljalo lastnih delavnic. Te taktike se poslužujejo, ker glasom železniškega zakona, ki je bil sprejet preteklo leto, vlada garantira vsem družbam po 5 odstotkov profita.

Umrli je v soboto popoldne v Knoxville, v državi Tennessee, clevelandski katoliški škof Farrelly. Bil je bolan samo par dni in sicer za pljučnico. Njegovo truplo so pripeljali v Cleveland danes jutraj. Bil je star 65 let.

POPRAVKI IN NADALJNI IZKAZ DOHODKOV ZO SPO-MENIK IVAN CANKAR.

V zadnjem času so bili v listu "Enakopravnost" priobčeni darovi rojakov in društev za spomenik pokojnega pisatelja in dramatika Ivana Cankarja. V dotični izdaji je bilo nekoliko pomot, ki vam jih danes prinašamo popravljene. In te so: dr. "Delavec" št. 51 SDPZ, \$2.00; dr. "Lincoln" št. 123 SDPZ, \$2.30; rojaki: F. Stopar \$1.00; Anton Jankovič \$1.00; Franc Budič 0.25. Torej čistega preostanka v zadnjem izkazu bi morala biti \$182.48. Načelje so darovala sledeča dr. "S. N. Citalnica" \$5.00; "Napredni Slovenci" št. 5, SDPZ, \$6.00; dr. "Smarnica" št. 338, SNPJ, \$5; rojaki v Indianapolis, Ind., nabrano po rojaku Ivan Vivoda, svota \$19.50; dr. "Leo Tolstoj" št. 205 SNPJ, \$4.00; dr. "Sv. Barbare" št. 129 \$5.50; dr. "Slovenija" št. 1 SNPJ \$5.25.

Zadnji izkaz oziroma popravljene izkaz znaša skupaj: — \$182.48.

Današnji darovi od raznih društev in rojakov skupaj \$50.25
Skupaj pri \$23.73
Denar je naložen pri "Slovenskemu stavbinskemu in Posojilnemu društvu," Cleveland, Ohio. Kar se tiče pošiljatev tega denarja v stare domovino, bomo malo bolj oprezni kot smo bili do sedaj. Zato se bo najprej ozvečelo kako stoji cela stvar, in kje se misli spomenik postaviti in kako. Skušnje s pošiljanjem denarja v staro domovino so nas izučile, da prej ne bomo poslali denarja tja, kot da dobimo garancijo, da se bo ta denar rabil izključno za spomenik in za nič drugega. V tem smislu smo že pisali v Ljubljano, in pooblastili zanesljivo osebo, da nam pošlje vse potrebne podatke, kako stoji stvar.

Toliko bodi pojasnjeno, da ne bode kdo mislil, da bomo poslali denar, kar na "sapo" v Ljubljano doktorjem v roke. — Kajti kako skrbijo za ljudski denar, nam priča pošiljatev iz Milwaukee, Wis.

Z Bratskim pozdravom.
J. SKUK, preds.

OBČINSKE VOLITVE V SLOVENIJI.

Ljubljana, 22. jan. — "Slov. Narod" poroča: Po poročilih iz Belgrada je ministrski svet na svoji zadnji seji sklepal o občinskih volitvah v Vojvodini in Sloveniji. Na predlog ministra notranjih del Milorada Draskoviča se je sklenilo, da naj se vrše občinske volitve v Vojvodini na temelju volilnih imenikov v ustavotvorno skupščino. Na predlog trgovinekega ministra dr. Kukulovca je ministrski svet natu tudi zaključil, da naj se na isti podlagi vrše tudi občinske volitve v Sloveniji. Zenske torej tudi pri nas ne bodo imele volilne pravice.

Jugoslovenska-avstrijska trgovska pogodba. Jugoslovensko-avstrijska trgovska pogodba se bo v Jugoslaviji uradno razglasila. Jugoslovenskim cariniskim uradom se je naročilo, naj zadržajo avstrijsko robo po najnižji tarifi, ako so pošiljkatvam priloženi certifikati o izvozu, ki so izdani od kake avstrijske trgovske zbornice ali občine in iz katerih je jasno razvidno, da gre

za jugoslovenske izdelke, t. j. za izdelke iz surovin, ki jih je poslalo kako jugoslovensko podjetje v Avstrijo, da se tam predelajo.

Podržavljenje proge južne železnice v Jugoslaviji. V najbližji bodočnosti se baje pričnejo razgovori o prevzetju onega dela južne železniške proge, ki teče čez jugoslovenska tla, po jugoslovenski državi.

RAZNOTEROSTI.

Iz parlamentarnih anekdot. — "Československa Republika" beleži: "Pri razpravi o mirovnih pogodbah na seji čl. senata je povdarjal sem. senator Ledebur kako malo poznajo na zahodu namzere v srednji in vzhodni Evropi in je navedel v dokaz temu zgodbo, kako se je Clemenceau čudil pri razpravljanju o Vzhodni Galiciji, da je mogoče, da je priznana Poljski, ko menda vendar leži v Palestini. In poročevalec o teh mirovnih pogodbah mu je odgovoril s sledečo dogodbo: Ko je Franc Jožef nekoč potoval po Galiciji, se je izrazil proti svojim spremljevalcem. "Sedaj, ko sem tu, šele vem, zakaj imam tudi naziv: kralj Jeruzalemski!"

Tragika delavskega življenja. Po mestu Ljubljani že valovi razpoloženje silvestrovske noči. V mizarški delavnici neke večje tvrdke marljivo in vztrajno vodi obliči po trdem in grčevem lesu begunec — mizar Mihael Kogoj, nad 50-letni mož, oče družine. Polodne mu prinese žena pripravljeno kosilo. Tiho, molče povzije kosilec. Žena mu predloži z okorno roko pisano pismo iz onih solčnih goriških krajev. . . Dvigne se v njem hrepenenje po domači veseli, dehteči zemlji. . . Žena odide s kratkim pozdravom. V delavnico prihajajo njegovi tovariši — prijatelji. Ničesar ne opazijo na njem. Mali deček, njegov vsakdanji spremljevalec dela, kateremu je neštivilokrat že pripovedoval povest o lepi solčni zemlji, ga zopet obišče. . . Velji mu, naj prinese vrv. . . Deček izgine ter prinese vrv. Nato odide. Ko je delavnica prazna, stopi Mihael na zaboje in priveže vrv. . . Konec je. Kmalu zapazijo njegovo dejanje, toda prepozno je, niti zdravnikova umetnost mu ne more več priključiti življenja. Pridejo policijski organi in začno temeljito in resnih obrazov preiskovati drugače vsakdanji slučaj. Povprašujejo po vzrokih samoodločilnega koraka v smrt. Pregledujejo njegove stvari in med njimi najdejo plačilni listek prejšnjega tedna, na katerem je bila zaznamovana tedenska plača v znesku 60 K.

Zaplenjena komunistična blagajna. Po objavi ministrstva za notranje stvari je politična oblast v Zagrebu zaplenila v komunističnem domu okoli 700,000 kron strankinega denarja. **Obsodba molarja.** Ljubljansko deželno kot prizivno sodišče je po daljši razpravi potrdilo sodbo ljubljanskega okrajnega sodišča zoper trgovca Štefana Mencingerja, ker je prodajal "zdravju škodljivo moko." — Trgovec Mencinger je obsojen na en teden dni zopora in 1000 K denarne kazni. Kje je doslednost? Pri bogatino Knezu, ki je manipuliral z vagoni, je "učeni senat" našel izgovor "višje socialno stališče," pri tem trgovcu — milijonarju pa je uporabil vso strogost zakona.

Ustanovitev velike jugoslovenske petrolejske družbe. — Jugoslovensko ministrstvo za gozdove in rudokope je sklenilo z Narodno banko v Zagrebu in z Anglo Saxon Petroleum Company v Londonu sporazum, po katerem se ta dva podjetja pooblastila, da izsledujeta petrole in druga bitumena, (tvavnine, ki obstojajo iz ogljenika in vodika) Koncesija se razteza na ozemlje v obsegu 2400 kvadratni km, in sicer v glavnem na zagrebški,

beljovarski in pozeški okraj. V koncesiji se predvideva ustanovitev jugoslovenske petrolejske akcijske družbe z glavnico 50 milijonov kron. Ta glavnica se pa lahko zviša na 400 milijonov kron. Četrtna akcijskega kapitala se mora brezplačno prepustiti jugoslovenski državi. Nova družba je članica velike družbe Concern Royal Dutch and Shell Company, velike konkurentinje Standard Oil Trust.

Vse propevedano! Vsled odloka ministrstva za notranje stvari je prepovedan uvoz in razpečevanje v naši državi komunističnega lista "Neue Blaetter" z Dunaja ter brošur "Komunismus", "Proletar", "Roter Staat" (Dunaj), "Sovjet" (Berlin), "Die textilarbeiter in Sovjetrussland" (Berlin), ki so škodljive interesom naše države in ki se tiskajo v Nemčiji in Avstriji ter razširjajo z namenom, povzročiti nered. — Če pojde tako naprej, ne bomo kmalu smeli drugega brati kot "Uradni list" št. 3, ki obsega naredbe proti štrajku železničarjev in rudarjev. Take naredbe pa izdajajo večinoma ljudje, ki najbolj zabavljajo na — teror!

Občinske volitve v Belgradu. Kakor je znano, so pri zadnjih občinskih volitvah v Belgradu zmagali komunisti. Komunistične mandate pa je vlada razveljavila in razpisala je po dolgem čakalju in odlaganju nove volitve, ki naj bi se vršile tekom meseca februarja. Z novimi volitvami je vlada odlašala tako dolgo zato, da bi dala mnšćanskim strankam t. j. demokratom in radikalcem dovolj časa, da sklenejo volilni kompromis proti komunistom. Do tega kompromisa pa še do danes ni prišlo, ker bi tako demokratski kakor radikalski sami sedeli pri polnih jasljih. Zda so naprosili vlado, naj volilni termin zopet preloži na poznejši čas.

(Nadaljevanje iz 3. strani.)

Iznova jo položil prst na usta. "Kakor grob, Jernej!" Podal mi je desnico in z glasnim "Lahko moč" odšel hitrih korakov tja proti vodi, kjer je stala njegova rodna hiša.

Odsel mi Kurentova izpoved ni hotela iz spomina. Četudi sem se trudila misliti na kaj drugega, mi je vedno stopil pred dušo Kurent s svojim tragičnim življenjem. On, ki pravzaprav ni zakrivil ničesar in vendar je tako kruto preganjan od brezsrčne usode, ki ne pozna usmiljenja nad onim, ki si ga je izbrala za svojo žrtev.

Nekaj dni pozneje sem se mudila na vrtu. Pospravljala sem to in ono ter pripravljala po razdrapanih gredicah prostor bližajočemu se snegu.

Nekdo mi položil od zadal roko na ramo.

Ozrem se. "Ti si, Jernej?" Stal je kakor ukopan pred menoj, molčal in se zdaj pa zdaj potresaval od mraza. Nemirne oči so mu begale v nekem čudnem sijaju, iz česar sem sklepala, da se mu brčkone vrača njegova stara bolezen — blaznost.

"Jernej, prehladil se boš," ga nagovorim iznova.

Kakor bi ne čul mojih besed, se ozre plašno naokrog, nagne se k meni ter mi šeptne polglasno:

ZA ZABAVO IN POUK

— čitajte —

"V močvirju velemesta"

Roman iz življenja priseljenke v Ameriki

CENA 50¢.

Naročite pri

Ameriško-Jugoslovenska Tiskovna Družba
6418 ST. CLAIR AVE.

NAZNANILO!

V torek zvečer točno ob Polosmi uri se vrši seja

WATERLOO KLUBA

v Jos. Kunčičevi dvorani na Waterloo Rd. Vse zastopnike in zastopnice društev se tem potom opozarja da se seja gotovo vdeleže. Na dnevnem redu je volitev odbora za Waterloo klub in še več drugih važnih točk, tičoč se delovanja za Slovenski Delavski Dom.

Da ste gotovo vsi navzoči!

L. BOSTJANCICH,
korespon. tajnik.

"Ti, ali me boš ovadila?"
"Ovadila? Jernej, ne razumem te! Zakaj pa?"
"I, saj veš, za tisto, kar sem ti povedal zadnjic."

"O, Jernej, ne imej vendar tako praznih skrbi! Saj se že več ne spominjam na to. In če bi se tudi, bi te ne spravljal v nesrečo. Kakor sem rekla, ostanem tiha kot grob, midva ostaneva prijatelja! Sicer pa nikar vedno ne premišljuj o tem! Bodi vesel, Jernej, saj si mlad in tak korenjak, da mu ga ni para v sedmih vaseh."

Izza sosedove hiše se prikaže Merkuševa Katra, nesoč poln predpasnik semenskih žoltorumenih kumar.

"Oho," mi zakliče glasno, "ti imaš pa fanta. Ne vem, komu naj te zatožim."
"Katra, če bi bilo danes še tako, kot je bilo nekaj, bi me morala sedajle zatožiti kar sama sebi," ji odvrnem v šali.

Katra je nekoliko stresla z glavno in zdelo se mi je, da ji moja opazka ni posebno po godu. Hotela sem obrniti pogovor drugam.

V tem hipu se Kurent z divjim krikom zakadi kakor besen proti Katri: "Ti si kriva!" Me ne je strah tako prevzel, da sem le v nekaki omotici še čula Katri krič, videla rumene kumare, ki so se trkljale po tleh in bežečo Katro, za katero se je podil razdivjani Kurent. Bila sem si v svesti, da če jo dohiti, bo po njej.

Ko sta mi že davno izginila izpred oči, so se mi še le toliko omajale noge, da sem se podvzela do vaškega vodnjaka. Tam je bilo vse polno žensk, ki so mi hitele praviti, da je hotel blazni Kurent umoriti Merkušovo Katro, da pa mu je k sreči ušla domov in mu tik pred nosom zaklenila vrata.

"Ne bom si odslej več upala iz hiše," je vpila stara Matajka in krtila z velikimi rokami.

"Življenja si ne bo nihče več svest pred tem norcem. Morajo ga spraviti na varno," je modrovala Jernejčkova Mica.

"Morajo ga, morajo!" so kričale vse vprek.

Oddahnila sem se. No, da je le ni dotekel, sedaj je vse dobro.

Drugo jutro se je pripeljal k Mlinarju župan z občinskimi slugo. Kurent, ki je tedaj ravno zlezal iz postelje, se ni kar nič protivil, ko mu je oče omenil, da bo moral z županom. Voljan kakor jagnje je zlezal na voz, se vsedel med župana in slugo, na kar je ta poglad konja. . .

Od tedaj se Kurent ni več vrnil v našo vas. Že čez mesec dni je umrl v blazinci.

MALI OGLASI

KAMDEN KOFFEE
KAMDEN KAVA

je najboljša kava, najboljša kvalitete: Prodaja se v kartonskih zavojih po en funt, v vseh najboljših grocerijah.

IMAM ZA ODDATI 2 sobi, eno v spodnjem in eno v zgornjem nadstropju. Spodnja soba je lahko uporabljiva za pečlarje. Kdor želi imeti sobo, naj se zgleda na naslov: 1363 East 52nd St.

STANOVANJE obstoječe iz 4 sob se odda na 1105 E. 66. Str.

DR. J. V. ZUPNIK
ZOBOZDRAVNIK
6131 St. Clair Ave.
Uhod iz 62. vzhodne ceste.

Opravlja zobozdravniško delo v tej okolici že 7 let.

LEPA PRILIKA ZA SLOVENCA.

Prodaja se dobro idoča restavracija in trgovina z mehkiimi piščanci. Vzrok prodaje: ker je lastnik preveč zaposlen z drugo obrtjo. Več se poizve v uradu tega lista.

GLAZBA

Podučujem mladino kakor tudi odrasle, v glazbi, zlasti igranje na citre, kitare in druge slične instrumente. Cena zelo nizka, ker želim, da se tudi tukajšnji rojaki s te vrsto glazbe bavijo.

Podrobne informacije dobite ob pondeljkih, sobotah in nedeljah na 6215 Glass Ave.
MAKS PAVEK (37)

PRIPOROČILO.

Se priporočam Slovincem za obilen obisk, ker bom vedno skrbel, da boste dobili dobro blago po zmernih cenah.

TRGOVINA Z ŽELEZNIČNO IN VSO KUHINJSKO OPRAVO in z vsem drugim hišnim orodjem.

LOVRENC AUCIN
15406 Calcutta Ave.
AMERIŠKI SLOVENCI

se sicer ne moremo postavljati z velikanskimi kulturnimi deli, toda imamo dve knjigi, izdani v zadnjem času, ki sta jako važni v našem življenju, in sicer:

ANGLEŠKO - SLOVENSKI SLOVAR
sestavil dr. F. J. Kern.
Cena \$5.00 in pa

POEZIJE IVANA ZORMANA,
Cena \$1.25.

Te dve knjigi bi morali biti v vsaki slovenski hiši v Ameriki. Tudi naš urad jih ima še nekaj na razpolago. Vsa naročila naslovite: Ameriško - Jugoslovenska Tiskovna Družba, 6418 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Poleg vašega imena je zaznamovano, do kdaj imate plačan list. Kadar poteče naročnina obnovite jo tako, da vam ne ustavimo lista.

THE KAMDEN CO.
PEČEMO IN POKAMO V CLEVELANDU, O.

RAD BI ZVEDEL
za prijatelje Franceljna Vogelnika s katerim sva bila skupaj v Celovcu leta 1911. Prosim rojake, da ga opozore na ta oglas, če pa sam čita naj se mi javi. Tomaž Klemenčič, 14607 Thames Ave. Collinwood, Cleveland, O.

DEBELI PRAŠIČI

Prašiči naravnost iz farmajhni in veliki, živi in zaklani. Pripeljemo na dom.

H. F. HEINZ,
Stop 150. Shore Line kara.
Telefon: Wickliff 106—L
Willoughby, Ohio.

FAIRCHILD'S "BEST" FLOUR
"NONE BETTER IN ALL THE WORLD"

Izdelana v THE CLEVELAND GRAIN & MILLING CO.

LIBERTY BOND IN VOLNO VARČEVALNE ZNAMKE.

Prodajte sedaj. Mi plačamo v gotovini! Simon, zanesljivi prekupevalec, soba 216 L. noxBldg., drugo nadstropje. Vzemite vzpejajo. Vogal d. ta cesta in Euclid ave., nad Sewing Machine Co. Odpo. do 6. ure zvečer.

Oglašujte v "Enakopravnosti"

Tel. Central 2373 R.

Gramofonske Plošče

zahtevajte novi cenik

Velika zaloga ur in zlatnine.

Wm. Sitter
5805 ST. CLAIR AVENUE
Cleveland, O.